

ورود اسلام به ایران

و شبهات پیش رو

مصطفی محسنی

تهیه: مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی

www.ketab.ir

محسنی، مصطفی، ۱۳۵۵-

ورود اسلام به ایران و شبهات پیش رو / مصطفی محسنی؛ تهیه مرکز ملی پاسخگویی به
سؤالات دینی. - قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۷.

۲۰۸ ص. - (مؤسسه بوستان کتاب: ۲۶۵۱) (تاریخ)

ISBN 978-964-09-1960-6

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتاب‌نامه: ص. [۱۹۷]-۲۰۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.

چاپ چهارم: ۱۴۰۳.

۱. اسلام - ایران - تاریخ. ۲. اسلام - ایران - دفاعیه‌ها. ۳. ایران - تاریخ - پس

از اسلام، ۱۲ق - الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مرکز ملی پاسخگویی

به سؤالات دینی. ب. مؤسسه بوستان کتاب. ج. عنوان.

۲۹۷/۹۱۶۵۵

BP ۱۵/۲۰۴

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۲۹۶۹۵۶

۱۴۰۳

www.ketab.ir

■ موضوع: تاریخ

■ گروه مخاطب: تخصصی

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۲۶۵۱

مسلل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۸۶۳۲

پاسخگویی

بوستان کتب

رود اسلام به ایران و شبهات پیش رو

- نویسنده: مصطفی محسنی
- تهیه: مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت چاپ: چهارم / ۱۴۰۳ • شمارگان: ۳۰۰
- بهای: ویژه برای اعضای مؤسسه بوستان کتاب

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به بوستان کتب است

printed in the Islamic Republic of Iran

♦ دفتر مرکزی: قم، خیابان معلم، معلم ۱۴، پلاک ۱۷، کدپستی: ۳۷۱۵۶۱۶۶۵۹، تلفن: ۰۲۵۳۱۱۵۲۶۲۲

تلفن‌های بخش: ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۴۰ و ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۴۱

♦ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهید، تلفن: ۰۲۵۳۱۱۵۱۲۵۰ و ۰۲۵۳۱۱۵۱۱۸۷

♦ فروشگاه تهران: خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱، تلفن: ۰۲۱۶۶۹۶۹۸۷۷۸

♦ فروشگاه اصفهان: خیابان حافظ، چهارراه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۰۳۱۳۲۲۲۰۳۷۰

♦ فروشگاه مشهد: چهارراه خسروی، مجتمع پاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۰۵۱۳۲۲۳۳۶۷۲

♦ فروشگاه رنگین کمان (کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهید، تلفن: ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۷۳

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.ir

پایگاه اینترنتی فروش کتاب: www.bustaneketab.ir

با قدردانی از همکاری‌هایی که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • دبیر شورای کتاب و سرور استاز: ابوالفضل طریقه‌دار • ویراستار: زهرا صفری
 - اصلاحات حروف نگاری: احمد مؤتمنی • نمونه‌خوانی: سیدعلی اصغر هاشمی‌نسب • کنترل فنی صفحه‌آرایی: سیدرضا موسوی‌منش
 - صفحه‌آرا و طراح جلد: محمود هدایی • اداره آماده‌سازی: حمیدرضا تیموری
 - اداره چاپخانه: محمد فرامرزی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی.
- رئیس مؤسسه
محمدباقر انصاری

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۵	پیش‌گفتار
۱۹	فصل اول: ایران دوره ساسانیان
۲۰	نظام طبقاتی ساسانیان
۲۱	ظلم و فساد پادشاهان ساسانیان
۲۳	علل سقوط ساسانیان
۲۵	افول آیین زردشت
۳۱	فصل دوم: مشروعیت فتوحات از دیدگاه اسلام راستین
۳۵	فصل سوم: دلایل رویارویی مسلمانان با ساسانیان
۳۵	اسلام: دینی جهان‌شمول
۳۷	وظیفه رهایی بخشی مظلومان
۳۹	سیطره ساسانیان بر عرب‌ها و نارضایتی آنان
۴۱	نارضایتی عرب‌های در سلطه ساسانیان
۴۳	نتیجه
۴۵	فصل چهارم: نقش ایرانیان در ورود اسلام به ایران
۴۶	نقش مسلمانان ایرانی قبل از فتوحات
۴۹	نقش مسلمانان بحرینی
۵۰	همکاری بعضی از شهروندان ایرانی با مسلمانان
۵۰	اعراب ساکن ایران
۵۱	همکاری ایرانیان و حتی فرماندهان ساسانی
۵۳	عدم تمایل ایرانیان به جنگ با مسلمانان
۵۴	نقش ایرانیان ساکن یمن
۵۷	فصل پنجم: بررسی قهری بودن اسلام ایرانیان

۶۰	نظر متفکران و اندیشمندان اسلامی
۶۰	نظر شهید مطهری
۶۲	نظر علامه جعفری
۶۳	نظر دکتر شریعتی
۶۳	نظر دکتر زرین کوب
۶۴	نظر برخی از مستشرقان
۶۶	شواهدی دیگر بر قهری نبودن اسلام ایرانیان
۶۶	وجود آتشکده‌ها تا قرن‌ها بعد از ورود اسلام
۶۸	صلاح‌نامه‌های مکتوب؛ دلیلی بر عدم اجبار
۶۹	وجود ادیان مختلف در ایران، در قرن سوم به بعد
۷۰	درخواست کمک یزدگرد از شاه چین و جواب وی
۷۱	محاكمة افشین؛ شاهد دیگر بر وجود زردشتیان در ایران
۷۳	فصل ششم: نقش حضرت علی <small>علیه السلام</small> در فتوحات
۷۵	مشاوره امام با خلفا
۷۵	چگونگی مشاوره در کتاب‌های تاریخی
۷۵	مشاوره اول
۷۶	مشاوره دوم
۷۷	مشاوره سوم
۷۸	گزارش‌های دیگر
۸۰	بررسی گزارش‌ها
۸۱	داستان مشاوره در نهج البلاغه
۸۳	نتیجه
۸۵	عدم قبول پیشنهاد فرماندهی سپاه
۸۶	اتهام اظهار شادی از فتح ایران
۸۷	شبهه کشتار ایرانیان در زمان خلافت حضرت
۸۸	اتهام کشتار مردم استخر
۸۹	اتهام کشتار مردم نیشابور
۹۰	اتهام کشتار مردم ری
۹۲	اتهام کشتار مردم آذربایجان
۹۵	فصل هفتم: شرکت حسین <small>علیه السلام</small> در فتوحات
۹۵	بررسی و نقد گزارش‌های تاریخی
۹۵	گزارش طبری و نقد آن

۹۷.....	گزارش بلاذری و نقد آن
۹۸.....	گزارش مقدسی و نقد آن
۹۹.....	گزارش ابن فقیه و نقد آن
۱۰۰.....	گزارش ابن اسفندیار و نقد آن
۱۰۱.....	شواهد دیگر بر عدم حضور حسنین (علیهم السلام)
۱۰۳.....	فصل هشتم: نقش اصحاب حضرت علی (علیه السلام) در فتوحات
۱۰۶.....	نقش سلمان در فتوحات
۱۰۹.....	حکومت مدائن
۱۱۳.....	تاراج کتاب‌های ایرانیان به دست سلمان
۱۱۵.....	فصل نهم: اتهام کشتار شهروندان و صدمات وارد شده بر تمدن فارسی
۱۱۵.....	نکات ابتدایی
۱۱۶.....	نکته اول: اسلام راستین
۱۱۶.....	نکته دوم: گزارش‌های گزینشی و مصادره به مطلوب
۱۱۸.....	نکته سوم: کتاب‌های معتبر
۱۲۰.....	نکته چهارم: مبالغه در تلفات
۱۲۰.....	نکته پنجم: شناسایی گزارش‌های صحیح از صحیف
۱۲۲.....	نمونه‌هایی از گزارش‌های جعلی سیف‌بن عمر
۱۲۵.....	نکته ششم: ضرورت این بحث و دفاع از اسلام، نه خلفا
۱۲۷.....	متن شبهه اتهام کشتار، همراه با نقد و بررسی
۱۲۷.....	جنگ جلواء
۱۳۱.....	فتح سیستان
۱۳۲.....	فتح ری
۱۳۴.....	فتح الیس
۱۳۷.....	فتح شوستر
۱۴۱.....	فتح سرخس
۱۴۳.....	فتح نیشابور
۱۴۵.....	فتح گرگان
۱۴۶.....	فتح استخر
۱۴۸.....	فتح رامهرمز
۱۴۹.....	فتح کرمان
۱۵۰.....	نتیجه
۱۵۲.....	کتاب‌سوزی

۱۵۲	گزارش ابن خلدون.....
۱۵۳	نقد گزارش ابن خلدون.....
۱۵۴	مؤیدات معاصران در اثبات این ادعا و نقد آن.....
۱۵۴	مؤید اول: بی‌سوادبودن مردم عرب در جاهلیت.....
۱۵۵	مؤید دوم: نقل جاحظ در کم‌بودن حقوق معلمان.....
۱۵۵	مؤید سوم: گزارش ابوریحان درباره‌ی ازبین‌بردن خط خوارزمی در فتوحات.....
۱۵۷	مؤید چهارم: داستان کتاب‌سوزی عبداللّه بن طاهر.....
۱۵۹	مؤید پنجم: منع کتابت حدیث به دستور خلیفه دوم.....
۱۶۰	مؤید ششم: حدیث «انّ الاسلام یهدم ما قبله».....
۱۶۰	مؤید هفتم: داستان کتاب‌سوزی کتاب‌خانه‌ی اسکندریه.....
۱۶۴	فرش بهارستان.....
۱۶۶	درفش کاویانی.....
۱۶۹	رونویسی کتاب‌های ایرانی.....
۱۷۰	قرآن و منابع ایرانی.....
۱۷۳	نهج البلاغه و کتاب‌های عربی.....
۱۷۷	فصل دهم: جزیه و جرایم تشریح آن.....
۱۷۷	ادله‌ی جواز اخذ جزیه.....
۱۷۷	دلیل اول: کمک در اداره‌ی حکومت اسلامی.....
۱۷۸	دلیل دوم: جزیه در مقابل معافیت از جهاد.....
۱۷۹	جزیه؛ ارفاقی به اهل کتاب.....
۱۷۹	آیا جزیه تحقیر اهل کتاب است؟.....
۱۸۱	مقدار جزیه.....
۱۸۳	فصل یازدهم: دروغ بزرگ؛ نامه‌نگاری جعلی بین عمر و یزدگرد.....
۱۸۳	متن نامه‌ی عمر بن خطاب به یزدگرد سوم.....
۱۸۴	پاسخ یزدگرد به عمر.....
۱۸۶	نقد این مکاتبات.....
۱۸۶	نقد محتوایی و سندی مکاتبات.....
۱۸۹	مقایسه‌ی مکاتبات با مکالمات.....
۱۹۳	نتیجه‌گیری.....
۱۹۷	کتاب‌نامه.....
۲۰۷	منابع لاتین.....

پیش گفتار

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ»؛

ای مردم! ما شما را از مرد و زنی آفریدیم و شما را ملت ملت و قبیله قبیله گردانیدیم تا یکدیگر را بشناسید، در حقیقت ارجمندترین شما نزد خداوند عزوجل، تقواورترین شماست.^۱

انسان امروز دریافته است که در سایهٔ رهایی بخشی در گرو رهاشدن واقعی از قید و بند اسارت‌ها و دل‌بستگی‌های دنیایی است و انسانیت انسان زمانی تحقق می‌یابد که بتواند از مرزهای کرامت و انانیت خود دفاع کرده، هیچ گامی از آن به عقب ننشیند. این آزادگی، گام‌نهادن در مسیر تکامل حیات مادی به سوی سعادت واقعی و تعالی الی‌الله است.

اسلام به پیروان خود آموخته است که اختلاف رنگ و نژاد و زبان، گرچه آیه‌ای از آیات الهی است؛^۲ دلیل برتری نیست و در حقیقت برتری از آن پرهیزکاران است. از منظر اسلام، تفاوت‌های قومی و نژادی، مانند تفاوت‌های موجود در طبیعت، جلوهٔ نعمت‌های گوناگون خداوند است و هر بخشی از طبیعت در کنار زیبایی‌هایش، فواید خاص خود را دارد.

همین نگرش، به انسان‌ها توصیه می‌شود: «پس چون آنان را برهانید ناگهان در زمین به ناحق سرکشی می‌کنند. ای مردم! سرکشی شما فقط

۱. حجرات، آیه ۱۳.

۲. روم، آیه ۲۲.

به زیان خود شماسست»^۱. چه این که ظلم، از گناهان بزرگ در نظام الهی است؛ گناهی که جز به رضایت مظلوم و تدارک حق از دست رفته اش، قابل جبران نیست. در زمانه ما، دین اسلام که از داعیه داران مبارزه با ظلم و تعدی است، از سوی بدخواهان، متهم به ستمگری شده و یا عملکرد برخی از گروه های التقاطی، به ساحت نورانی اش شبهه و خدشه وارد شده است. موضوع ورود اسلام به ایران، از محورهایی است که به صورت مستقیم و غیرمستقیم، مستمسک برخی از این هجوم ها قرار گرفته است. در حالی که ایرانیان، دارای پیشینه عمیق عقل ورزی، فرهنگ و تمدن، با آغوشی باز آموزه های اسلام را پذیرفتند و با حمایت صادقانه و عالمانه از اسلام، ثابت کردند که تعالیم اسلام را از منابع اصلی اش باز شناخته اند، نه از عملکرد دولت ها و دولت مردان مسلمانان.

در این زمان برخی با پرفروختن تعصب عربی و برخی با مظلوم نمایی عنصر ایرانی و عرب ستیزی در عهد گسستن پیوند دیرینه اسلام و ایران هستند. غافل از این که به گواهی پانزده قرن تاریخ پرفراز و نشیب، تعالیم و تمدن اسلام به مدد عالمان و دانشمندان ایرانی گسترش یافته و ایرانیان به واسطه باورمندی به اسلام، از ظلم و انحطاط دینی و اجتماعی رهایی یافته اند. چه این که ستارگان علم، ادب و هنر ایران زمین، از مشرق عهد اسلامی طلوع کرده اند.

مرکز ملی پاسخ گویی به سؤالات دینی، وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، به عنوان گسترده ترین مرکز تخصصی پاسخ گویی در کشور، افتخار دارد در حوزه های مختلف علوم اسلامی، از جمله علوم قرآن، علوم حدیث، مباحث اعتقادی، فلسفه و عرفان، اخلاق، تاریخ اسلام، ادیان و مذاهب، مشاوره و روان شناسی و نیز احکام شرعی، پاسخ گوی بخشی از این نیاز باشد. این مرکز در کنار

پاسخ‌گویی به پرسش‌های دینی به وسیلهٔ تلفن، نامهٔ الکترونیک، پیامک، پایگاه‌های متعدد در فضای مجازی و نیز فعالیت‌های رسانه‌ای و حضوری، در عرصهٔ پاسخ‌گویی، پرداختن به موضوعات مورد ابتلا، در قالب کتاب، جزوه و نرم‌افزار نیز در حال فعالیت است. از جمله موضوعاتی که از دیرباز سؤالات فراوانی را به خود اختصاص داده، سؤالات مربوط به ورود اسلام به ایران است، که به نظر می‌رسد پاسخ‌گویی به آن‌ها در شرایط کنونی جهان اسلام، اهمیتی دوچندان یافته است. مجموعهٔ حاضر که با ادبیات روان و قابل فهم و با تکیه بر منابع تاریخی تدوین شده، تلاش مجددانه و با ارزش فاضل ارجمند جناب حجة الاسلام مصطفی محسنی است که با استفاده از پرسش‌هایی که در مسیرهای مختلف، از مرکز ملی پاسخ‌گویی پرسیده شده، انتظام یافته است.

در این مسیر علاوه بر فعالیت‌های مؤلف ارجمند، از ارزیابی و بازبینی کارشناسان گروه‌های تاریخ اسلام و باحث اعتقادی مرکز ملی پاسخ‌گویی و نیز جناب حجة الاسلام والمسلمین سیدحسین هاشمی، رئیس گروه پشتیبانی علمی مرکز ملی پاسخ‌گویی، تشکر و قدردانی می‌کنم.

و آخر دعوانا الحمد لله رب العالمین
ربیع الاول ۱۴۳۸ هـ. ق / دی ۱۳۹۵ هـ. ش
علی مخدوم
رئیس مرکز ملی پاسخ‌گویی به سؤالات دینی